

Adviesnotitie n.a.v. behoeftepeiling
Opleiding tot Ervaringsdeskundige met afasie

Datum: 3 juli 2026

Auteur: Rimke Groenewold namens AfasieNet

Aanleiding

AfasieNet zet zich al jaren in voor het **verbeteren** van de **zorg** en **ondersteuning** voor mensen met **afasie**. In het beleidsplan voor 2025-2026 staat o.a. **informatievoorziening voor en met** mensen met afasie centraal. Een groeiende groep mensen met afasie draagt al **informeel** actief bij aan **bewustwording**, bijvoorbeeld via **gastcolleges** en **presentaties**. Deze inzet is **waardevol**, maar vraagt om **verdieping** en **professionalisering**.

In de praktijk klinkt onder mensen met afasie steeds vaker de **wens** om zich te ontwikkelen tot **Ervaringsdeskundige**. Een opleiding biedt hen de mogelijkheid hun eigen **ervaringen** om te zetten in **professioneel inzetbare kennis**. Dit vergroot niet alleen hun eigen **veerkracht** en **zelfvertrouwen**, maar versterkt ook hun **rol** binnen **zorg, onderwijs** en **maatschappij** (Van Rooijen et al., 2019).

Om aan deze behoefte te voldoen, heeft AfasieNet van ZonMw **subsidie** ontvangen voor een **behoeftepeiling** naar **interesse** in en **behoeften** aan een Ervaringsdeskundigen-opleiding onder mensen met afasie (dossiernummer 11440022510013). AfasieNet **werkt** daarin **samen** met de aanbieders van de ErvaringsDeskundigheid Niet Aangeboren Hersenletsel (**EDNAH**)-opleiding, die de mogelijkheden onderzoeken om hun **bestaande** cursusaanbod **afasievriendelijker** te maken. Voordat tot ontwikkeling of aanpassing wordt overgegaan, willen deze aanbieders **inzicht** krijgen in de potentiële **doelgroep** en hun wensen.

Doel

Het doel van deze behoeftepeiling is het in kaart brengen van de interesse in en **randvoorwaarden** voor een opleiding tot Ervaringsdeskundige onder mensen met afasie, met expliciete aandacht voor **motivatie, verwachtingen** en mogelijke **barrières**. De resultaten van deze peiling vormen een belangrijke basis voor het **verder ontwikkelen** van een **passende, toegankelijke** en specifiek op mensen met **afasie afgestemde** opleiding.

Aanpak

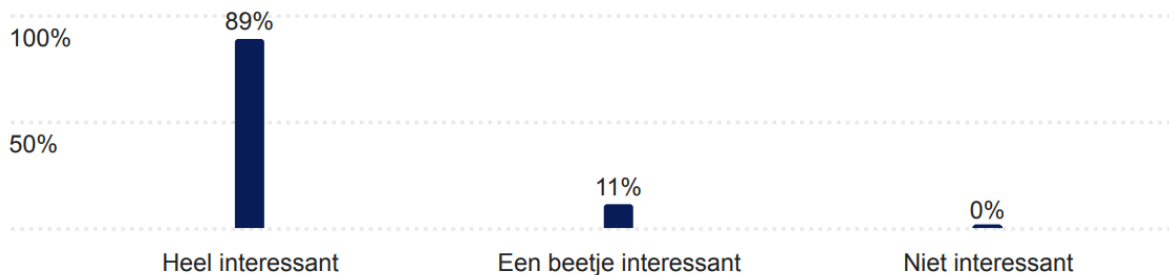
De behoeftepeiling bestaat uit twee stappen:

1. AfasieNet heeft een **vragenlijststudie** gehouden onder mensen met afasie om na te gaan hoeveel **interesse** er is in een opleiding tot **Ervaringsdeskundige**. De vragenlijst is volledig ingevuld door 58 mensen met afasie.
2. Voor verdere **verdieping** zijn de resultaten van de vragenlijststudie met een groep mensen met afasie besproken tijdens een **focusgroep**. Tijdens de focusgroep hebben is er met acht mensen met afasie gepraat over **wensen** en **behoeften** in het kader van een mogelijke opleiding tot Ervaringsdeskundige.

Resultaten

Interesse

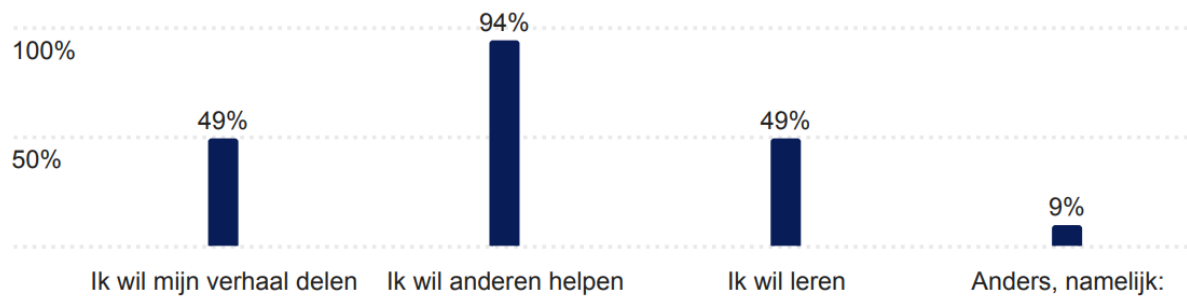
Alle deelnemers geven aan **interesse** te hebben in een opleiding tot Ervaringsdeskundige met afasie. De grootste groep (89%) vindt dit '**heel interessant**' en een kleinere groep (11%) geeft aan dit '**interessant**' te vinden (Figuur 1).

Figuur 1. Interesse in opleiding tot Ervaringsdeskundige met afasie

De voornaamste motivatie is '**anderen willen helpen**' (94%), gevolgd door 'het **eigen verhaal** willen **delen**' (49%) en 'willen **leren**' (49%). Daarnaast werden enkele **andere**

motieven genoemd, zoals “**afasie** meer **bekend** maken.”

Figuur 2. Motivatie interesse in opleiding tot Ervaringsdeskundige

Belemmerende kenmerken

De deelnemers noemen verschillende kenmerken die soms **lastig** zijn, zoals:

- **Moeite** met **praten** en **vertellen**
- Soms **moeite** met **woorden vinden**
- Snel **moe** worden van **veel informatie**
- Het is **lastig** als het **snel** gaat of als alles met **veel tekst** is
- Lezen van **lange teksten** is **moeilijk**
- **Reizen** naar de opleiding kost soms veel **energie**
- Het kan **moeilijk** zijn als de opleiding (veel) **geld** kost

Helpende kenmerken

De deelnemers noemen meerdere zaken die kunnen **helpen**:

- In een **kleine groep** werken, waar iedereen **tijd** krijgt om te praten
- Lessen **niet te lang** laten duren
- Voldoende **pauzes** nemen
- Informatie en opdrachten **van tevoren** krijgen
- Teksten in **kleine stukjes**, makkelijke **taal** en ondersteund met **afbeeldingen**
- Samen **afspreken** dat je elkaar mag **helpen** als iemand een woord niet weet

- De kans om dingen **thuis** terug te **lezen** of een les terug te **luisteren**
- **Aantekeningen** kunnen maken en die met elkaar **delen**
- **Opnames** maken **tijdens** de **lessen**. **Let op:** onderzoeken of dat **mag/kan** en (zo ja) of **deelnemers** hiermee **akkoord** gaan.

Overige adviezen

Tijdens de focusgroep kwamen ook aanvullende ideeën ter sprake:

- Het is fijn als iemand **begeleidt** die weet wat **afasie** is
- **Afasie** is bij iedereen **anders**, dus het is goed om **samen** te kijken **wat** voor **wie** werkt

Samengevat:

Veel mensen met afasie willen **graag** een **opleiding** tot Ervaringsdeskundige doen. Maar wel met extra **hulp**, **rust** en duidelijke **afspraken**. Zo wordt de opleiding **toegankelijker**.

EDNAH: Aanbevelingen voor een afasievriendelijke variant

1. Afasievriendelijke communicatie

- Gebruik in alle communicatie eenvoudige, korte zinnen.
- Vermijd vaktaal en complexe woorden.
- Maak eventueel gebruik van pictogrammen of afbeeldingen ter ondersteuning van tekst en uitleg.
- Geef informatie zowel schriftelijk als mondeling.
- Gebruik waar mogelijk ondersteunende communicatiehulpmiddelen.
- Raadpleeg voor concrete tips [Leidraad Communicatievriendelijk meten](#).

2. Kleinere groepen

Houd de groepsgrootte beperkt (maximaal 8 deelnemers), zodat iedereen de tijd krijgt om op eigen tempo te praten en zich veilig te voelen.

3. Ruimte en tijd voor communicatie

- Plan extra tijd in voor iedere deelnemer om zijn of haar verhaal te doen; nog meer dan bij mensen met 'alleen' NAH.
- Stimuleer geduldig luisteren.
- Stimuleer het afmaken van zinnen zonder onderbreken.
- Maak groepsafspraken over het helpen bij woordvindingsproblemen, zodat deelnemers elkaar kunnen ondersteunen wanneer ze een woord zoeken.

4. Opleidingsmateriaal op maat

- Maak materialen digitaal beschikbaar (voorlezen, audio-ondersteuning) en in papieren vorm.
- Maak alle opdrachten, leerstof en informatie afasievriendelijk.
- Gebruik extra herhaling voor mensen die taalbegripsproblemen hebben.
- Bied eventueel individuele uitleg aan als daar behoefte aan is.

5. Regelmatige pauzes en beperkte lestijd

- Plan voldoende pauzes in en houd de duur van bijeenkomsten beperkt.
 - Bijvoorbeeld 2,5 tot 3 uur per sessie met
 - Houd twee korte pauzes of een langere pauze
- Spreid inhoud over meer bijeenkomsten.

6. Vooraf informeren en voorbereiding thuis mogelijk maken

- Stuur opdrachten en belangrijke informatie ruim op tijd.
- Geef deelnemers de kans om vragen of verhalen thuis voor te bereiden met hulp van naasten of hulpmiddelen.

7. Faciliteer alternatieve communicatiemiddelen

Stimuleer en ondersteun het gebruik van schrijven, tekenen, spraakcomputers, tablets, smartphones of andere communicatiehulpmiddelen tijdens de lessen.

8. Toegankelijkheid en locatie

- Zorg dat bijeenkomsten plaatsvinden op een prikkelarme, makkelijk bereikbare locatie.
- Overweeg de mogelijkheid om (deels) online deel te nemen als reizen lastig is.

9. Ondersteuning voor lezen en begrijpen

- Geef samenvattingen (mondeling en schriftelijk).
- Wees alert op het risico dat deelnemers informatie missen door begripsproblemen.
- Laat deelnemers aantekeningen maken.
- Neem aantekeningen indien gewenst samen door.
 - Deelnemers kunnen hun aantekeningen delen

10. Specialistische begeleiding

- Betrek professionals en/of begeleiders die ervaring hebben met afasie en ondersteunde communicatie.
- Geef ruimte aan ervaringsdeskundigen met afasie om als co-begeleider of rolmodel op te treden binnen de opleiding.

11. Opnames maken tijdens de lessen

Onderzoek of het mogelijk is opnames te maken tijdens de lessen. Deze kunnen deelnemers helpen stof te herhalen. Let op: het kan zijn dat dit niet mag (i.v.m. privacy) en/of dat deelnemers of docenten hier moeite mee hebben.

Vervolg

AfasieNet vraagt, in samenwerking met het Lectoraat Rehabilitatie van de Hanzehogeschool Groningen, subsidie aan voor een vervolgproject. Het doel van dit vervolgproject is het iteratief doorontwikkelen en valideren van een afasievriendelijke variant van de opleiding tot Ervaringsdeskundige. Hiervoor worden twee pilotrondes uitgevoerd met een aangepaste versie van de opleiding. De ervaringen en evaluaties uit deze pilotrondes worden gebruikt om de inhoud, werkvormen en uitvoerbaarheid verder te optimaliseren. Het project resulteert in een definitieve, goed onderbouwde en praktisch toepasbare afasievriendelijke opleiding tot Ervaringsdeskundige. De kosten voor de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beide pilotrondes maken integraal onderdeel uit van het vervolgproject.